

Sairaalamuusikot institutionaalisia siiloja purkamassa

Taru-Anneli Koivisto

Tämän väitöstutkimusprojektin tavoitteena on tarkastella sairaala- ja hoiva-muusikon ammattia suomalaisessa terveydenhuollossa, erityisesti sairaaloiden erikoissairaanhoidon palveluissa. Suomeen on rantautumassa 2000-luvun vaihteessa *Arts in hospitals* -liikkeestä (Liikanen 2003) alkunsa saanut sairaalamuusikoiden ammattiryhmä, joka on samalla myös osa laajempaa moninaisissa yhteisöissä työskentelevien yhteisömuusikoiden joukkoa. Työn murros synnyttää globaalisti ja paikallisesti uusia niin sanottuja *hybridejä* professioita ja työympäristöjä, jotka haastavat pitkälle erikoistuneet ammatti-identiteetit ja eri sektoreille siiloutuneet yhteiskunnan palvelut (ks. Gielen 2009; Cribb ja Gewirtz 2015). Tässä tarkasteltava moniammatillinen sairaalamusiikkityö on Suomessa kehittynyt vahvan poliittisen ohjauksen, yhteisöllisen taiteen tekemisen ja laajentuneen hyvinvointiajattelun seurauksena potentiaalisesti osaksi tulevaisuuden yhteiskunnan peruspalveluja (Koivisto 2018; Koivisto ja Kivijärvi 2018; Lilja-Viherlampi 2013).

Artikkeliväitöskirjani empiirinen osio toteutetaan kahdessa alansa johtavassa modernissa yhteistyösairaalassa: syyskuussa 2018 avattavassa HUSin sairaanhoitopiirin Uudessa lastensairaalassa, jonka vastasyntyneiden teho-osasto ja lastenosastot osallistuvat tutkimukseen, sekä vuonna 2017 avatussa, ikääntyneiden kuntoutukseen ja hoitoon erikoistuneessa Espoon sairaalassa, jonka vision mukaan sairaalan osastoilla yhdistetään terveyden edistämiseen innovatiivisesti taidetta ja teknologiaa. Tulevaisuuden terveydenhuollon ympäristöissä asiakkaan tarpeiden, nopean ja tehokkaan hoidon sekä teknologian ja digitaalisuuden monipuolisen soveltamisen nähdään ohjaavan sosiaali- ja terveystalouden suunnittelua ja professioiden kehittymistä (Cribb ja Gewirtz 2015; ks. myös Tuorila 2009).

Tutkimusprojektini on osa ArtsEqual -hankkeen *Arts in Health, Welfare and Care* -tutkimusryhmää, jonka tavoitteena on tuottaa yhteiskunnallisten palveluiden saavutettavuutta koskevaa tietoa, tehdä näkyväksi taiteiden ja taidekasvatuksen potentiaalia tuottaa hyvinvointia ja oikeudenmukaisuutta sekä taistella sosiaalista eksklusiota ja syrjäytymistä tuottavia mekanismeja vastaan. Tämä musiikkialan eri professioiden näkökulmia yhdistävä tutkimukseni kiinnittyy paitsi ArtsEqual-ryhmän tavoitteisiin, myös alan pohjoismaiseen kriittis-refleksiiviseen tutkimusdiskurssiin, jossa aihepiiriin liittyviä mahdollisuuksia, problematiikkaa ja epämuikavuuksia tarkastellaan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon ja kulttuuristen haasteiden näkökulmista (esim. Saether 2008; Stige 2002; Westerlund 2002). Musiikkikasvatuksellisen tutkimusnäkökulman laajentaminen terveydenhuoltoon hakeutuu luontevasti kohti refleksiivistä, ontologi-

sesti ja epistemologisesti ”sovittlevaa” (*mediating*) tutkimusta ja metodologista joustavuutta (ks. Lilja-Viherlampi 2007), joka mahdollistaa alan teoreettisen ja filosofisen näkökulman laajentamisen ArtsEqualin tutkimustavoitteiden mukaisesti.

Tutkimusasetelmassa tarkastellaan ja analysoidaan suljettua institutionaalista terveydenhuollon ympäristöä erityisesti musiikkikasvatuksen, sosiologian sekä sosiaalisen ja holistisen terveystieteen näkökulmista. Tutkijana haluan selvittää erityisesti, miten ja miksi juuri nyt sairaalamuusikkous on vakiintumassa osaksi terveydenhuollon ympäristöjä ja mitä annettavaa musiikkikasvattajilla on profession kehittymiselle. Miten musiikkikasvattaja voi vuorovaikutustaidoillaan rakentaa musiikillista ja sosiaalista kontekstia sairaalaympäristöön sekä huomioida musiikki-interventioihin osallistuvat tasavertaisesti? Millaisia kohtaamisen välineitä sairaalamuusikolla on tarjota koko terveydenhuollon yhteisölle, niin asiakkaille kuin henkilökunnallekin? Entä mitä muut musiikin ammattilaiset voivat oppia sairaalamuusikon äärimmäisen hybridistä, joustavasta työskentelytavasta?

Kirjallisuutta tästä useiden tieteenalojen rajapintojen välillä operoivasta niin sanotusta *music, health, and wellbeing* -alasta löytyy runsaasti aina neurotieteestä musiikkiterapiaan sekä terapeuttisesta musiikkikasvatuksesta evaluatiiviseen projektikirjallisuuteen (esim. Hanna et al. 2017; MacDonald et al. 2012; Staricoff 2004). Tekemäni laaja-alaisen kirjallisuuskatsauksen perusteella voin todeta, että humanistisesta viitekehuksesta ja informaalin musiikkikasvatuksen tulokulmasta alaa lähestyvä tutkimukseni terveydenhuollon ympäristöissä on ainutlaatuinen asetelmaltaan erityisesti sen monitieteisyyden vuoksi. Empiirisen tutkimuksen ei-lääketieteelliset interventiot pitkälle erikoistuneissa medikaalisissa ympäristöissä seuraavat esimerkiksi Fastin (2017) ajattelua ja *arts and health* -alan kriittisen tutkimustradition (esim. Stickley ja Clift 2017) näkemyksiä, joiden mukaan metodologialtaan vaihtoehtoista tutkimusta ja praktiikkaa tarvitaan yhteiskunnallisen ja kulttuurisen tasa-arvokeskustelun, ihmisten hyvinvoinnin ja professioiden kehittämisessä. Tutkimuksen odotetut tulokset ovat sovellettavissa tuleviin alan ammattilaisten koulutusten uudistuksiin, sosiaali- ja terveydenhuollon ympäristöjen muutostarpeisiin sekä pedagogisen ymmärryksen laajentamiseen integroitaessa musiikkia terveydenhuollon ympäristöihin niin Suomessa kuin kansainvälisesti.

Lähteet

- Cribb, Alan ja Alan Gewirtz. 2015. *Professionalism*. UK: John Wiley & Sons.
- Fast, Heidi. 2017. ”Sanaton ääni ruumiillisena kohtaamisena – Huomioita sensibiliateetistä ja virittäytymisestä”. *niin & näin* 2017 (3): 22–31.
- Gielen, Pascal. 2009. *The Murmuring of the Artistic Multitude: Global Art, Memory and Post-Fordism*. Amsterdam: Valiz.
- Hanna, Gay, Judy Rollins ja Lorie Lewis. 2017. *Arts in Medicine Literature Review*. GIA Funder Forum on Arts in Medicine. Barr Foundation.

- Koivisto, Taru-Anneli. 2018. "The emerging space of music education in healthcare: towards a holistic conceptualisation of purpose and professionalism". *Finnish Journal of Music Education* 2018 21 (1): 68–74.
- Koivisto, Taru-Anneli ja Sanna Kivijärvi. 2018. *Rethinking music educators' professionalism within paediatric ward: the potentials of embodiment for social model of health*. Esitelmä. Music in Paediatric Hospitals Symposium 14.9.2018. CREMAH, Norjan Musiikkiakatemia, Oslo.
- Liikanen, Hanna-Leena. 2003. *Taide kohtaa elämän. Arts in Hospital-hanke ja kulttuuritoiminta itäsuomalaisten hoitolaitosten arjessa ja juhlassa*. Helsinki: Otavan kirjapaino.
- Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria. 2007. "Minunkin sisällä soi!" *Musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttisia merkityksiä ja mahdollisuuksia musiikkikasvatuksessa*. Turku: Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia, 24.
- Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria. 2013. *Care Music – sairaala- ja hoivamusiikkityö ammattina*. Turku: Turun ammattikorkeakoulun raportteja, 158.
- MacDonald, Raymond, Gunter Kreutz ja Laura Mitchell. 2012. *Music, Health, and Well-being*. Oxford: Oxford University Press.
- Saether, Eva. 2008. "When minorities are the majority: Voices from a teacher/researcher project in a multicultural school in Sweden." *Research Studies in Music Education* 30 (1): 25–42.
- Staricoff, Rosalia Lelchuck. 2004. *Arts in Health: A Review of the Medical Literature*. London: Arts Council England.
- Stickley, Theo ja Stephen Clift. 2017. *Arts, Health, and Wellbeing: A Theoretical Inquiry for Practise*. UK: Cambridge Scholars Publishing.
- Stige, Brynjulf. 2002. *Culture-Centered Music Therapy*. Barcelona Publishers.
- Tuorila, Helena. 2009. *Terveyspalvelut ja potilaiden voimaantuminen*. Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisuja, 102. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Westerlund, Heidi. 2002. *Bridging Experience, Action, and Culture in Music Education*. Väitöskirja. Helsinki: Sibelius Academy.

Taru-Anneli Koivisto (taru.koivisto@uniarts.fi) on tohtorikoulutettava Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa ja mukana ArtsEqualin Arts in Health, Welfare and Care -ryhmässä.